

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Jarmilou Ďáskovou v právní věci žalobkyně **V.V.**, bytem, zastoupené Mgr. Martou Ptáčkovou, advokátkou se sídlem AK 602 00 Brno, Moravské nám. 15, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2, dříve **Krajskému úřadu Kraje Vysočina**, odboru sociálních věcí a zdravotnictví se sídlem 587 33 Jihlava, Žižkova 57, za účasti osoby zúčastněné na řízení J.V., bytem tamtéž, zastoupený Mgr. Martou Ptáčkovou, advokátkou AK 602 00 Brno, Moravské nám. 15, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2.11.2009, č.j. KUJI 80634/2009, sp. zn. OSVZ 709/2009,

t a k t o :

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádnému z účastníků se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem ze dne 14.6.2010, č.j. 57Ca 109/2009 – 25 byla zamítnuta žaloba žalobkyně, kterou podala proti tehdy žalovanému Krajskému úřadu kraje Vysočina ze dne 2.11.2009, č.j. KUJI 80634/2009 s tím, že tímto rozhodnutím bylo zamítnuto její odvolání proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně – Městského úřadu Moravské Budějovice, sociálního odboru ze dne 9.9.2009, č.j. SO/150560/2009, kterým jí byla opakovaně uložena povinnost z důvodu uvedených v ust. § 107 odst. 1 z.č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, vrátit dávku sociální péče vyplacenou za období od 1.4.2003 do 31.8.2005 ve výši 154.626,-Kč nejpozději do 31.12.2009.

V průběhu řízení došlo ve smyslu zákona č. 366/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, zák.č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony podle čl. VIII – Přejícná ustanovení, bodu 10, přenesení pravomoci rozhodovat mimo jiné v řízení o odvolání v oblastech dávek pomoci v hmotné nouzi na Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Soud proto ve smyslu ust. § 69 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního ve znění pozdějších předpisů (dále jen s.ř.s.), podle kterého je žalovaným správní orgán, který rozhodl v posledním stupni nebo správní orgán, na který jeho působnost přešla, dále jednal na straně žalované s Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu žalobkyně podala včas kasační stížnost, na jejíž základě zrušil NSS správní soud rozsudkem ze dne 19.1.2011, č.j. 3Ads 144/2010 – 50 rozsudek Krajského soudu v Brně a tento dospěl k závěru, že se krajský soud náležitě nevypořádal s žalobní námitkou týkající se uplynutí prekluzivní lhůty stanovené v § 107 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb., pro uplatnění nároku na vrácení dávky poskytnuté neprávem nebo v nesprávné výši. Nejvyšší správní soud postrádal jednoznačné zjištění, od kterého dne začala subjektivní prekluzivní lhůta (tři letá) plynout, zda krajský soud považoval za její počátek vědomost správního orgánu o této skutečnosti či teprve sdělení manželů V. do protokolu dne 14.9.2005. Také nebylo blíže objasněno, jak tato lhůta dále běžela do vydání rozhodnutí Městského úřadu Moravské Budějovice dne 9.9.2009, tedy po jak dlouhou dobu byla stavěna z důvodu odvolacího řízení a řízení o žalobě. Přesné vymezení těchto časových úseků je přitom pro posouzení zachování lhůty nezbytné.

Dále se krajský soud náležitě nevypořádal s námitkou žalobkyně, že ji za porušení ohlašovací povinnosti stanovené v § 106 zákona č. 100/1988 Sb., nelze postihnout.

Dále NSS považoval za důležité zkoumat, že výhra je nutno považovat za rozhodnou skutečnost pro nárok na dávku a jednak, že lze žalobkyni přičíst odpovědnost za nesplnění oznamovací povinnosti a tedy za neoprávněné vyplácení dávky.

Samotný závěr o tom, že výhra byla skutečností rozhodnou pro nárok na dávku však nepostačuje pro rozhodnutí o povinnosti žalobkyně vrátit neoprávněně vyplacenou dávku. Z této skutečnosti lze nepochybně dovodit, že došlo ke vzniku přeplatku na dávce, nicméně to samo o sobě nestačí k tomu, aby mohl být tento přeplatek předepsán k úhradě žalobkyně. Je třeba se dále zabývat tím, zda lze u žalobkyně dovodit zavinění za vznik přeplatku. Je nutno posoudit, zda žalobkyně svým jednáním naplnila některou z forem zavinění vyjádřenou v § 107 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., tedy, že neohlásila rozhodnou skutečnost, neboť přijímala dávku, ačkoliv věděla, nebo musela z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší výměře, než náležela nebo vědomě jinak způsobila, že dávka nebo její část byla vyplacena neprávem.

Soud přezkoumal napadená rozhodnutí v mezích žalobních bodů v řízení podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., s.ř.s. Ve věci nařídil jednání a postupoval v intencích právního závěru učiněného NSS ve zrušujícím rozsudku ze dne 19.1.2011, č.j. 3Ads 144/2010 – 50.

Byly zjištěny tyto skutečnosti.

Rozhodnutím správního orgánu I. stupně – Městského úřadu Moravské Budějovice ze dne 26.5.2006, č.j. 13994/2006 byla žalobkyni stanovena povinnost vrátit opakovanou dávku sociální péče za období od 1.4.2003 do 31.8.2005 ve výši 154.626,-Kč s odůvodněním, že žalobkyně správnímu orgánu neoznámila, že jejímu manželovi byla od února 1998 vyplácena společností Ahold Czech republic, a. s., výhra v částce 11.000,-Kč měsíčně, přičemž se jednalo o skutečnost rozhodnou pro nárok na dávku sociální péče podle § 6 odst. 1 písm. j) zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu (dále jen zákon č. 463/1991 Sb.). Následkem toho vznikl v tomto období přeplatek na dávce, který je žalobkyně povinna vrátit podle § 107 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. Odvolání žalobkyně proti tomuto rozhodnutí žalovaný zamítl. Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 18.9.2007, č.j. 34Cad 65/2007 – 28 rozhodnutí žalovaného i správního orgánu I. stupně zrušil a řízení o povinnosti vrátit dávku sociální péče zastavil, neboť dospěl k závěru, že výhru manžela žalobkyně nelze klasifikovat jako příjem podle § 6 odst. 1 písm. j) zákona č. 463/1991 Sb.

Výše uvedený rozsudek byl na základě kasační stížnosti podané žalovaným částečně zrušen NSS rozsudkem ze dne 12.6.2008, č.j. 3Ads 3/2008 – 52, a to část výroku rozsudku KS Brno, jímž bylo zastaveno řízení o povinnosti vrátit dávku sociální péče za období od 1.4.2003 do 31.8.2005 ve výši 154.626,-Kč, ve zbytku kasační stížnost zamítl. Při posouzení otázky, zda byla dávka sociální péče vyplácena neprávem NSS setrval na svém názoru vyjádřeném v rozsudku ze dne 25.7.2007, č.j. 3Ads 112/2006 – 58, že měsíčně vyplácenou výhru manžela žalobkyně nelze považovat za opakující se pravidelný příjem podle § 6 odst. 1 písm. j) zákona č. 463/1991 Sb., a zahrnout ji tak do rozhodného příjmu pro účely tohoto zákona. Uzavřel, že důvody vzniku přeplatku uvedené správním orgánem neobstojí. Vytkl správnímu orgánu I. i II. stupně, že se nezabývaly dále tím, zda bylo možné výhru manžela žalobkyně zohlednit při posouzení celkových sociálních a majetkových poměrů rodiny a tedy při zvážení sociální potřebnosti žalobkyně podle § 3 odst. 2 zákona č. 482/1991 Sb. Za této situace nebylo možné učinit jednoznačný závěr o tom, zda byla dávka sociální péče vyplácena neprávem. Teprve poté, co by tuto skutečnost správní orgán postavil najisto, bylo by možné uvážit, zda žalobkyně neoprávněné vyplácení dávky zavinila.

Na to správní orgán I. stupně rozhodnutím ze dne 9.9.2009 uložil žalobkyni povinnost vrátit přeplatek na dávce sociální potřebnosti vyplácené v období od 1.4.2003 do 31.8.2005 ve výši 154.626,-Kč s odůvodněním, že manželu žalobkyně, který je pro účely posouzení sociální potřebnosti s ní společně posuzovanou osobou podle § 4 odst. 1 písm. c), zákona č. 463/1991 Sb., byla od února 1998 vyplácena společností Ahold Czech republic, a. s. výhra v částce 11.000,-Kč měsíčně. Na základě této skutečnosti měli manželé V. vytvořeno

takové sociální a majetkové zázemí, které jim umožňovalo zajištění jejich základních životních potřeb nezávisle na dávce sociální péče, nesplňovali proto základní podmínku sociální potřeby, nebyly osobami sociálně potřebnými a dávka sociální péče jim nenáležela. Žalobkyně správnímu orgánu výhru neohlásila. V tomto období vznikl přeplatek na dávce, který je povinna vrátit podle § 107 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. Na základě těchto skutečností odvolání žalobkyně žalovaný rozhodnutím ze dne 2.11.2009, č.j. KUJI 80634/2009 zamítl.

Uvedené správní rozhodnutí napadla žalobkyně správní žalobou, v níž namítala, že výhru nelze považovat za příjem podle zákona č. 463/1991 Sb., a tudíž k ní neexistovala ohlašovací povinnost podle § 106 zákona č. 100/1988 Sb. Pokud žalobkyně tento příjem správnímu orgánu neohlásila, nelze ji za to jakkoliv sankcionovat. Soudy v dosavadním průběhu řízení vyslovily právní názor, že výhra v zákaznické hře nebyla do 31.12.2005 příjmem ve smyslu § 6 odst. 1 písm. f) zákona č. 463/1991 Sb. Podle žalovaného i krajského soudu však výhra byla a je relevantní pro posouzení celkových sociálních a majetkových poměrů ve smyslu § 3 odst. 2 zákona č. 482/1991 Sb. Tento názor sdílí i NSS. Výplata výhry je tedy rozhodnou skutečností pro posouzení nároku na dávku ve smyslu § 7 odst. 1 zákona č. 482/1991 Sb., a žalobkyně byla povinna ji osvědčit, případně umožnit správnímu orgánu, aby ji ověřil. Měla tedy prokázat, zda oproti dřívějšímu příjmu z uvedené výhry ještě má či nikoliv, což neudělala, případně měla dát souhlas s tím, aby tato skutečnost byla správnímu orgánu sdělena.

Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že výhra manžela žalobkyně nebyla zohledněna jako příjem rodiny, tedy jako příjem podle zákona č. 493/1991 Sb., nýbrž byla posuzována v rámci sociálních a majetkových poměrů rodiny podle § 3 odst. 2 zákona č. 482/1991 Sb. Žalobkyně správnímu orgánu existenci výhry zamlčela, ačkoliv jí měla uvést v žádosti o dávku pod položkou vlastnictví movitého a nemovitého majetku a po dobu téměř 2,5 roku přijímala dávku sociální péče. Žalovaný měl za to, že žalobkyně musela v době, kdy žádost podávala, předpokládat, že přiznání výhry by mělo zásadní vliv na přiznání a poskytování dávky a zamlčení výhry je proto potřeba považovat za zneužití dávky sociální péče poskytované státem. K námitce uplynutí tří leté lhůty k vymáhání přeplatku uvedl, že lhůty neplynou po dobu řízení o odvolání, o žalobě, výkonu rozhodnutí, či jsou-li na úhradu dávky prováděny srážky ze mzdy. Ustanovení § 107 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb., neobsahuje žádné rozdělení lhůty na část subjektivní a objektivní, proto k této námitce nelze přihlížet. Po zrušení napadeného rozsudku NSS žalovaný doplnil své vyjádření v podání ze dne 28.2.2011, kde setrval na svém tvrzení, že žalobkyně při podání žádosti o přiznání dávky dne 29.4.2003, kdy její žádost byla posuzována v návaznosti na platné právní předpisy, tj. především na zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti měla povinnost kromě sdělení výše příjmu společně posuzovaných osob také sdělit majetkové poměry. Všechny rozhodné skutečnosti potřebné k rozhodnutí, včetně prohlášení o majetkových poměrech jsou uvedeny ve formuláři žádosti o dávku. Postup při podání žádosti je takový, že žadatel je povinen nejprve pravdivě uvést všechny skutečnosti ke svým poměrům, které správní orgán k vydání rozhodnutí potřebuje a teprve poté se žádost posuzuje a rozhoduje se o ní. Svůj názor na zohlednění výhry při posuzování sociální potřebnosti prezentovala žalobkyně v téměř všech svých podáních, odvoláních, stížnostech i žalobách. Prezentovala svůj názor v tom, že i sociálně potřebným občanům v případě jejich výhry nelze upírat právo garantované článkem 26 odst.

3 Listiny základních práv a svobod, tj. právo dále hmotně zajišťovat. O tom, co kdo vyhrál, nikomu nic není. Vyplývá tedy z výše uvedeného, že správnímu orgánu záměrně a zcela vědomě zamlčela existenci výhry a finančních prostředků, které z ní pravidelně plynou, protože věděla nebo minimálně musela předpokládat, že tato okolnost by měla zásadní vliv na možnost přiznání dávky, resp., že v případě přiznání výhry by jí dávka přiznána nebyla, neboť finanční prostředky z výhry umožňovaly její rodině plné pokrytí základních životních potřeb vlastním přičiněním bez nutnosti doplnění přímo dávkou, v souladu s ust. § 3 odst. 2 výše citovaného zákona, podle kterého se občan nepovažuje za sociálně potřebného i když jeho příjem nedosahuje částek životního minima, pokud by mu jeho sociální a majetkové poměry zaručují dostatečné zajištění jeho potřeb.

Co se týče uplynutí prekluzivní lhůty stanovené v § 107 odst. 3 zák.č. 100/1988 Sb., pro uplatnění nároku na vrácení dávky poskytnuté neprávem, žalovaný nesouhlasí s touto námitkou, neboť podle citovaného ustanovení nárok na vrácení dávky zaniká uplynutím 3 let ode dne, kdy orgán sociálního zabezpečení tuto skutečnost zjistil, nejpozději však uplynutím 10 ti let ode dne, za který byla dávka vyplacena. Tyto lhůty neplynou po dobu řízení o odvolání, řízení o žalobě, výkonu rozhodnutí, nebo jsou-li na úhradu přeplatku prováděny srážky z dávky.

Jako počátek prekluzivní lhůty stanovil den 1.8.2005, tj. den, kdy správní orgán I. stupně obdržel potvrzení firmy Ahold Czech republic, a. s., že od měsíce února 1998 je manželovi žalobkyně vyplácena pravidelně výhra ve výši 11.000,-Kč měsíčně a na jeho účet, neboť tímto okamžikem správní orgán zjistil, že souběžně s dávkou je vyplácena výhra a rodina žalobkyně neplní zákonné podmínky pro vyplácení dávky. Rozhodnutím ze dne 9.9.2009 byl žalobkyni vyčíslen přeplatek na dávce a stanovena povinnost vrácení tohoto přeplatku. Odkázal na spisovou dokumentaci, z níž uvádí, že 1.8.2005 došlo k potvrzení o vyplácení výhry, 14.9.2005 manželé V. do protokolu uvedli, že jejich výhra není příjmem, 30.9.2005 oznámil Městský úřad Moravské Budějovice žalobkyni zahájení správního řízení o vyčíslení přeplatku a povinnosti vrácení dávky, 1.3.2006 bylo vydáno rozhodnutí Městského úřadu Moravské Budějovice č. 55026/2006 o povinnosti vrátit přeplatek v částce 165.406,-Kč, 13.3.2006 bylo doručeno odvolání žalobkyně proti tomuto rozhodnutí, 10.5.2006 bylo vypraveno rozhodnutí žalovaného o odvolání proti rozhodnutí prvostupňového správního orgánu o povinnosti vrátit přeplatek vyhotovené dne 28.4.2006 a žalovaný rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušil. Lhůta neběží 59 dnů od 13.3.2006 do 10.5.2006. 26.5.2006 vydáno rozhodnutí MěÚ Moravské Budějovice, 9.6.2006 podáno odvolání proti tomuto rozhodnutí, 5.3.2007 bylo žalovanému jako odvolacímu orgánu doručeno odvolání, 4.4.2007 vypraveno rozhodnutí žalovaného, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí správního orgánu I. stupně a žalobkyni doručeno 5.4.2007. Řízení o odvolání probíhalo v období od 5.3.2007 do 4.4.2007, tudíž lhůta neběží 30 dnů.

16.5.2007 byla podána žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27.3.2007 o přeplatku a jeho vrácení a 18.9.2007 byl vydán rozsudek Krajského soudu č.j. 34Cad 65/2007 – 28, který zrušil rozhodnutí žalovaného i předcházející rozhodnutí Městského úřadu. 12.6.2008 rozhodoval NSS o kasační stížnosti podané proti výše uvedenému rozsudku – lhůta neběžela od 16.5.2007 do 12.6.2008 = 394 dnů, celkem tedy neběžela lhůta 483 dnů

(59 + 30 + 394 dnů) – lhůta stavěna z důvodu řízení o odvolání a řízení o žalobě. Z důvodu zrušujícího rozhodnutí NSS pak bylo dne 25.6.2009 doručeno oznámení správního orgánu I. stupně o zahájení správního řízení s mocí úřední o vyčíslení přeplatku dávky a povinnosti jeho vrácení, 9.9.2009 bylo vydáno rozhodnutí téhož správního orgánu a žalobkyni doručeno 15.9.2009. Celkem tedy řízení trvalo 1.500 dnů, z toho 483 dnů, kdy lhůta neběží, jedná se tedy o 1017 dnů od počátku subjektivní prekluzivní lhůty do dne vydání rozhodnutí u povinnosti stěžovatelky vrátit přeplatek na dávce, což je doba, která nedosahuje tří let. Doba tří let se rovná 1095 dní. Z toho jednoznačně vyplývá, že v době vydání rozhodnutí Městského úřadu Moravské Budějovice ze dne 9.9.2009, č.j. SO/150560/2009 o povinnosti vrátit přeplatek na dávce neuplynuly od počátku subjektivní prekluzivní lhůty (od 1.8.2005) 3 roky, proto nárok na vrácení dávky vyplacené neprávem v té době nezanikl s odvoláním na ust. § 107 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb., a proto není důvod, aby od vymáhání neprávem vyplacené dávky bylo upuštěno. Dále žalovaný podotkl, že pokud by se pro uplynutí lhůty pro vrácení dávky zohlednilo období 10-ti let ode dne, za který byla dávka vyplacena, tj. období od duben 2003 do duben 2013, pak ani toto období dosud neuplynulo. Řízení ve věci vrácení neprávem vyplacené dávky sociální péče pokračovalo následujícím způsobem, tj. že 18.9.2009 bylo podáno odvolání žalobkyně proti rozhodnutí správního orgánu ze dne 9.9.2009, 6.11.2009 bylo vypraveno rozhodnutí odvolacího orgánu vydané dne 2.11.2009, 16.11.2009 byla doručena Krajskému soudu v Brně žaloba a ve věci bylo rozhodnuto dne 14.6.2010 rozsudkem krajského soudu se zamítavým výrokem, proti němuž byla podána žalobkyní kasační stížnost a NSS vydal rozsudek dne 19.1.2011, č.j. 3Ads 144/2009 – 56, který měl zrušující výrok a věc byla vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

Soud ve věci nařídil jednání, kterého se žalobkyně nezúčastnila, zúčastnila se však její právní zástupkyně a osoba zúčastněná na řízení – manžel J. V. Ten se u jednání vyjádřil k protokolu o ústním jednání ze dne 8.7.2009 na odboru sociálním u správního orgánu I. stupně, kdy namítá nesprávnost protokolace a hlavně získání informace o pobírání výhry od a.s. Ahold, což v tomto případě byla tato organizace uvedena v omyl. Zdůraznil, že výhra nebyla nikdy posuzována z hlediska příjmu a pokud by bylo takto vyloženo, nejednalo by se o 6 let posuzování této skutečnosti. Na tomto stanovisku trvá.

Závěrem žalobkyně prostřednictvím své právní zástupkyně a i za osobu zúčastněnou na řízení navrhla zrušení napadeného rozhodnutí pro nezákonnost především z toho důvodu, že uplynula tříletá prekluzivní lhůta pro vymáhání přeplatku a nesouhlasí s časovým výkladem stanoveným žalovaným. Vychází z úvahy, že rozhodnutí, kterým bylo zrušeno rozhodnutí nestaví prekluzivní lhůtu. Žalobkyně povinnost hlásit výhru pro posouzení majetkových poměrů rodiny neměla a tudíž nezavinila vznik tohoto přeplatku, neboť výhra manžela je nesprávně posuzovaná jako opakovaný příjem a pro ni nevznikla žádná povinnost tuto výhru hlásit v rámci celkových majetkových poměrů.

Žalovaný závěrem navrhl zamítnutí žaloby s odvoláním na důvody, které uvedl do podání ze dne 28.2.2011, kde jednoznačně vyplývá, že částka 11.000,-Kč není příjmem rodiny ale opakující se plnění a je nutné je uvést v rámci celkových majetkových poměrů rodiny. K uplynutí prekluzivní lhůty nedošlo, proto navrhl zamítnutí žaloby. Soud po zhodnocení všech provedených důkazů, zejména ze správního spisu žalovaného

a porovnáním časového přehledu předloženého žalovaným dospěl k závěru, že žaloba důvodná není. Dospěl k tomu na základě těchto skutečností:

Podle § 7 odst. 1 zákona č. 482/1991 Sb., žadatel o dávku sociální péče nebo příjemce dávky sociální péče je povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, dát písemně souhlas k ověření těchto skutečností a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav. Tato povinnost platí obdobně pro společně posuzované osoby.

Podle § 106 odst. 1, zákona č. 100/1988 Sb., je oprávněný nebo jiný příjemce dávky povinen písemně ohlásit příslušnému orgánu sociálního zabezpečení do 8 dnů změny ve skutečnostech pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu nebo poskytování.

Podle odst. 2 výše uvedeného ustanovení byl-li oprávněný nebo jiný příjemce vyzván orgánem sociálního zabezpečení, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, je povinen výzvě vyhovět, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li orgán sociálního zabezpečení delší lhůtu; neučiní-li tak v určené lhůtě, může být výplata dávky zastavena, jestliže oprávněný nebo jiný příjemce byl ve výzvě na tento následek upozorněn.

Podle § 107 odst. 1 zákona 100/1988 Sb., příjemce dávky, který nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijímal dávku nebo její část, ačkoliv věděl nebo musel s okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší výměře, než náležela, nebo vědomě jinak způsobil, že dávka nebo její část byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší výměře, než náležela, je povinen vrátit dávku nebo její část ode dne, od něhož nenáležela vůbec nebo v poskytované výši; to platí zejména tehdy, jestliže nesplnil ohlašovací povinnost, dávku vylákal nebo zamlčel některou rozhodnou skutečnost.

Žalobkyně podala žádost o přiznání dávky dne 29.4.2003 a její žádost byla posuzovaná v návaznosti na platné právní předpisy, tj. především na zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti. Tento zákon specifikuje skutečnosti pro přiznání dávky zejména v § 4 odst. 3 a § 3 odst. 2 tohoto zákona. Podle ust. § 4 odst. 3 tohoto zákona se při rozhodování o dávkách sociální péče přihlíží kromě jiného (životní minimum, skutečné odůvodněné náklady na výživu a ostatní nezbytné náklady na domácnost) také k výši příjmu společně posuzovaných osob i k jejich majetkovým poměrům. Proto jsou všechny rozhodné skutečnosti potřebné k rozhodnutí, včetně prohlášení k majetkovým poměrům, uvedeným ve formuláři žádosti o dávku. K těmto skutečnostem se žadatel při vyplnění žádosti vyjádří a své prohlášení stvrdí podpisem. Teprve poté, co žadatel předá správnímu orgánu vyplněnou žádost s potřebnými údaji a poté, co správní orgán provede potřebné sociální zjištění, posoudí správní orgán skutečnosti uvedené v žádosti i skutečnosti zjištěné ze sociálního šetření a v návaznosti na příslušná ustanovení zákona o sociální potřebnosti o podané žádosti rozhodne. Soud na základě právního závěru NSS nepovažoval v tomto případě výhru za příjem. Ale je třeba tuto výhru zařadit mezi skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku vedle

příjmů také ostatní skutečnosti, které ovlivňují sociální a majetkovou situaci žadatele. Soud musel posoudit, zda žalobkyně svým jednáním naplnila některou z forem zavinění vyjádřenou v § 106 a 107 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., tedy že neohlásila rozhodnou skutečnost, nebo přijímala dávku, ačkoliv věděla, nebo musela z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší míře, než náležela nebo vědomě jinak způsobila, že dávka nebo její část byla vyplacena neprávem. Nelze akceptovat tvrzení žalobkyně, že finanční prostředky z výhry svého manžela neuvedla, protože předem věděla, že správní orgán je bude posuzovat jako příjem a výhru nelze za příjem považovat. Soud tak jednání žalobkyně z hlediska porušení povinnosti dle § 106 zák. č. 100/1988 Sb., posoudil jako porušení ohlašovací povinnosti. Postup při podání žádosti je takový, že žadatel je povinen nejprve pravdivě uvést všechny skutečnosti ke svým poměrům, které správní orgán k vydání rozhodnutí potřebuje a teprve poté se žádost posuzuje a rozhoduje se o ní. Svůj názor na zohlednění výhry při posuzování sociální potřeby prezentovala žalobkyně v téměř všech svých podáních, odvoláních, stížnostech i žalobách. Vyjádřila je jasně např. ve svém podání doručeném Městskému úřadu Moravské Budějovice dne 24.8.2009, ve kterém uvádí, že sociálně potřebným občanům v případě jejich výhry nelze opírat právo garantované čl. 26 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, tj. právo nadále je hmotně zajišťovat. Ve svém podání ze dne 14.10.2005 uvádí žalobkyně mimo jiné, že potom, kdo co vyhrál nikomu nic není, neboť výhra a její kouzlo spočívá ve štěstí a umožňuje výherci přilepšení nad jeho obvyklé a běžné finanční možnosti a takto získané přilepšení není nikdo oprávněn výherci odebrat nebo je krátiť, pouze nepřející a zlovolní úředníci by chtěli výhru při rozhodování o dávkách zohledňovat. Bylo však na správním orgánu, aby posoudil pobírání výhry v souvislosti s majetkovými poměry rodiny.

Z toho vyplývá, že žalobkyně byla si vědoma svého zamlčení existence výhry a finančních prostředků, které z ní pravidelně plynou nebo minimálně musela předpokládat, že tato okolnost by měla zásadní vliv na možnost přiznání dávky resp. v případě přiznání výhry by jí dávka přiznána nebyla, neboť finanční prostředky z výhry umožňovaly její rodině plné pokrytí základních životních potřeb vlastním přičiněním (§ 1 odst. 3 písm. c) zákona o sociální potřebnosti), bez nutnosti doplnění příjmu dávkou, v souladu s ust. § 3 odst. 2 cit. zákona, podle kterého se občan nepovažuje za sociálně potřebného, i když jeho příjem nedosahuje částek životního minima, pokud mu jeho sociální a majetkové poměry zaručují dostatečné zajištění jeho potřeb. Z toho důvodu soud dospěl k závěru, že zde bylo naplněno ust. § 106 a § 107 zákona č. 100/1988 Sb., podle kterého žalobkyně nese odpovědnost za nesplnění oznamovací povinnosti, když správnímu orgánu zamlčela rozhodnou skutečnost a tedy i za neoprávněné vyplácení dávky a vznikla jí povinnost vyplácenou dávku v plné výši vrátit v souladu s ustanovením odst. 1 § 107/88 Sb.

Co se týče uplynutí či neuplynutí prekluzivní lhůty stanovené v § 107 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb., pro uplatnění nároku na vrácení dávky poskytnuté neprávem vycházel soud ze skutečnosti, že tyto lhůty neplynou po dobu řízení o odvolání, řízení o žalobě, výkonu rozhodnutí nebo jsou-li na úhradu přeplatku prováděny srážky z dávky. Soud z dávkového spisu porovnal skutečnosti uvedené žalovaným, že za datum počátku prekluzivní lhůty lze považovat den 1.8.2005, tj. den, kdy správní orgán I. stupně oficiálně obdržel potvrzení firmy Ahold Czech republic a.s., že od měsíce února 1998 je manželovi žalobkyně vyplácena pravidelně výhra ve výši 11.000,-Kč měsíčně, neboť tímto okamžikem správní orgán zjistil,

že souběžně s dávkou je vyplácena výhra a rodina žalobkyně neplní zákonné podmínky pro vyplácení dávky. Ze spisové dokumentace ve věci přeplatku vyplývá, že ve věci probíhalo řízení o vyčíslení přeplatku a povinnosti vrácení dávky na základě vydaného rozhodnutí ze dne 1.3.2006 (podáno odvolání 13.3.2006). Rozhodnutí odvolacího orgánu bylo vydáno 28.4.2006 a toto bylo vypraveno 10.5.2006 čili vychází se z hodnoceného období 13.3.2006 do 10.5.2006 lhůta neběží 59 dnů, dále bylo ve věci vydáno rozhodnutí 26.5.2006, kterým byla žalobkyni uložena povinnost vrátit přeplatek, doručeno 5.6.2006, 9.6.2006 bylo podáno odvolání proti tomuto rozhodnutí, odvolací orgán vydal rozhodnutí 27.3.2007 a následně byla 16.5.2007 podána žaloba, tudíž od 5.3.2007 do 4.4.2007 řízení o odvolání - lhůta neběžela 30 dnů, od 16.5.2007 do 12.6.2008 probíhalo řízení o žalobě, lhůta neběžela 394 dnů, celkem tedy neběžela lhůta 483 dnů z důvodu řízení o odvolání a řízení o žalobě. 9.9.2009 bylo vydáno rozhodnutí přezkoumávané v této věci. V době od vydání rozhodnutí MěÚ Moravské Budějovice ze dne 9.9.2009 o povinnosti vrátit přeplatek na dávce neuplynuly od počátku subjektivní prekluzivní lhůty, tj. od 1.8.2005 3 roky, proto nárok na vrácení dávky vyplacené neprávem v té době nezanikl a proto není důvod, aby od vymáhání neprávem vyplacené dávky bylo upuštěno.

Lze tedy shrnout, s odvoláním na rozsudek NSS v Brně 6Ads 154/2007 – 54 ze dne 11.9.2008, že při osvědčování povinnosti žadatelky o dávku sociální péče je třeba mezi skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku zařadit vedle příjmů také všechny ostatní skutečnosti, které ovlivňují sociální a majetkovou situaci žadatelky. Přestože zmíněná výhra nespadá do kategorie příjmů podle § 6 zákona o životním minimu, nelze pominout, že nezanedbatelným způsobem ovlivňovala celkové majetkové poměry žalobkyně. Jako výchozí skutečnost lze označit informaci o vyplácení výhry jak je výše uvedeno 1.8.2005 a při hodnocení uplynutí prekluzivní lhůty lze uvést, že od 1.8.2005 do 9.9.2009 uplynulo 1500 dnů, z toho 483 dnů lhůta neběžela = 1017 dnů z doby 3 let = 1095 dní, tudíž lze konstatovat, že tříletá prekluzivní lhůta do vydání rozhodnutí o povinnosti vrátit přeplatek neuplynula.

Co se týče posouzení zavinění žalobkyně lze konstatovat, že svým jednáním naplnila jí uloženou povinnost stanovenou v § 107 odst. 1, neboť přijímala dávku, ačkoliv věděla nebo musela z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem. Tudíž ji vznikla povinnost vrátit dávku, neboť nesplnila svoji ohlašovací povinnost, neboť z 6-ti letého období, ve kterém bylo zkoumáno, zda výhra jejího manžela je relevantní pro posouzení celkových sociálních majetkových poměrů ve smyslu § 3 odst. 2 zákona č. 482/1991 Sb. Žalobkyně tedy věděla, že výhra majetkové poměry ovlivňuje, pouze neustále tvrdila, že není příjmem a tudíž neměla povinnost tuto skutečnost ohlásit, což z celého přezkumného řízení vyplývá, že toto tvrzení bylo v tomto případě účelové a zamlčela tuto rozhodnou skutečnost, protože si byla jista, že sociální dávku neobdržela.

Krajský soud po zhodnocení výše uvedených důkazů dospěl k názoru, že žaloba důvodná není v žádném z namítaných bodů. Žalovaný postupoval v souladu s platnými právními předpisy a právními závěry vyslovenými NSS v Brně. Napadené rozhodnutí bylo tedy vydáno v souladu s právními předpisy a proto žaloba nebyla shledána důvodnou, proto byla ve smyslu ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítnuta.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci neúspěšná žalobkyně právo na náhradu nákladů řízení nemá. Žalovaný náklady řízení nepožadoval, proto soud žádnému z účastníků nepřiznal náhradu nákladů řízení.

Osoba zúčastněná na řízení má právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil. Z důvodu zvláštního zřetele hodných může jí soud na návrh přiznat právo na náhradu dalších nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že takovéto povinnosti soud osobě zúčastněné na řízení neuložil, a důvody zvláštního zřetele hodných v tomto případě nebyly uplatněny, nepřiznal soud náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í :

Rozsudek nabývá právní dnem doručení. Proti tomuto rozsudku kasační stížnost není přípustná, neboť soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

V Brně dne 20. února 2012

JUDr. Jarmila Ďásková, v. r.
samosoudkyně